II

(Akty, ktorých uverejnenie nie je povinné)

KOMISIA

ROZHODNUTIE KOMISIE

z 19. júna 2006,

ktorým sa ustanovuje, že článok 30 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/17/ES o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiacich v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb sa uplatňuje na výrobu elektrickej energie vo Fínsku, okrem Ålandských ostrovov

[oznámené pod číslom K(2006) 2337]

(Iba fínsky a švédsky text je autentický)

(Text s významom pre EHP)

(2006/422/ES)

KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva,

so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2004/17/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov obstarávania subjektov pôsobiacich v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb [1], najmä na jej článok 30 ods. 4 a 6,

so zreteľom na žiadosť predloženú Fínskou republikou vo forme e-mailu z 20. februára 2006 a na dodatočnú informáciu, o ktorú požiadala Komisia vo forme e-mailu z 10. marca 2006 a ktorú predložila Fínska republika vo forme e-mailu z 23. marca 2006,

so zreteľom na závery nezávislého vnútroštátneho orgánu Kilpailuvirasto (príslušný fínsky orgán), podľa ktorých sú podmienky uplatniteľnosti článku 30 ods. 1 smernice 2004/17/ES splnené,

keďže:

(1) Článkom 30 smernice 2004/17/ES sa stanovuje, že zákazky, ktorých cieľom je umožniť vykonávanie jednej z činností, na ktoré sa vzťahuje smernica, nepodliehajú tejto smernici, ak v členskom štáte, v ktorom sa vykonávajú, je táto činnosť priamo vystavená hospodárskej súťaži na trhoch, na ktoré nie je obmedzený prístup. Priame vystavenie hospodárskej súťaži sa posudzuje na základe objektívnych kritérií, so zreteľom na osobitné charakteristiky príslušného odvetvia. Prístup sa považuje za neobmedzený, ak členský štát implementoval a uplatňoval príslušné právne predpisy Spoločenstva týkajúce sa otvorenia daného odvetvia alebo jeho časti. Tieto právne predpisy sú uvedené v zozname v prílohe XI k smernici 2004/17/ES, v ktorej sa pre odvetvie elektrickej energie odkazuje na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 96/92/ES z 19. decembra 1996 o spoločnej právnej úprave vnútorného trhu s elektrickou energiou [2]. Smernicu 96/92/ES nahradila smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES [3], v ktorej sa vyžaduje ešte vyšší stupeň otvorenosti na trhu.

[1] Ú. v. EÚ L 134, 30.4.2004, s. 1. Smernica naposledy zmenená a doplnená nariadením Komisie (ES) č. 2083/2005 (Ú. v. EÚ L 333, 20.12.2005, s. 28).

[2] Ú. v. ES L 27, 30.1.1997, s. 20.

[3] Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 37. Smernica zmenená a doplnená smernicou Rady 2004/85/ES (Ú. v. EÚ L 236, 7.7.2004, s. 10).

(2) Podľa článku 62 ods. 2 smernice 2004/17/ES sa hlava III tejto smernice, stanovujúca pravidlá súťaží návrhov v oblasti služieb, neuplatňuje na súťaže uskutočnené na vykonávanie činnosti v danom členskom štáte, na ktorú sa uplatňuje článok 30 ods. 1 na základe rozhodnutia Komisie alebo, keď sa tento odsek považuje za uplatniteľný, podľa druhého alebo tretieho pododseku článku 30 ods. 4 alebo štvrtého pododseku článku 30 ods. 5.

(3) Žiadosť predložená Fínskou republikou sa týka výroby vrátane kogenerácie, ako aj predaja (veľkoobchodného a maloobchodného) elektrickej energie. Veľkoobchodný trh vo Fínsku je do veľkej miery začlenený do severského trhu s elektrickou energiou (Dánsko, Nórsko, Švédsko a Fínsko). Pozostáva z bilaterálneho obchodného trhu medzi výrobcami na jednej strane a dodávateľmi a priemyselnými spoločnosťami na druhej strane a dobrovoľnej severskej energetickej burzy Nordpool s promptným a termínovaným trhom. Je tu teda jasný vývoj smerom k vytvoreniu regionálneho veľkoobchodného trhu, hoci problematické miesta prenosu niekedy rozdeľujú tento trh na geograficky odlišné cenové oblasti, jednou z ktorých je Fínsko. Z toho dôvodu bolo Fínsko podľa fínskych orgánov a energetickej burzy Nordpool Fínsko oddelenou cenovou oblasťou počas 9,3 % obdobia v roku 2005 ([4]). Pokiaľ ide o výrobu, je zaznamenaný jasný vývoj smerom k regionálnemu trhu, hoci problematické miesta prenosu a obmedzení týkajúcich sa kapacity ([5]) spojení medzi fínskymi sieťami a sieťami z iných oblastí Spoločenstva a do Ruska môžu znamenať dočasné obmedzenie trhu na územie Fínska okrem Ålandských ostrovov. Oblasť maloobchodného trhu zodpovedá územiu Fínska okrem Ålandských ostrovov vzhľadom na to, ako to potvrdili fínske orgány, že obchodníci s elektrickou energiou z ďalších severských krajín, ktorí nemajú sídlo vo Fínsku, zatiaľ nepredstavujú reálnu alternatívu, pokiaľ ide o spotrebiteľov alebo zákazníkov, ktorých predstavujú malé alebo stredné podniky.

(4) Toto a akékoľvek iné hodnotenie obsiahnuté v tomto rozhodnutí sa prijíma výlučne na účely smernice 2004/17/ES a bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže.

(5) Fínsko implementovalo a uplatňovalo nielen smernicu 96/92/ES, ale aj smernicu 2003/54/ES, pričom sa rozhodlo pre výlučné vlastníctvo oddelením prenosových sietí a funkčným a právnym oddelením distribučných sietí s výnimkou najmenších spoločností. Z tohto dôvodu a v súlade s prvým pododsekom článku 30 ods. 3 sa prístup na trh má považovať za neobmedzený.

(6) Priame vystavenie hospodárskej súťaži sa má hodnotiť na základe rôznych ukazovateľov, z ktorých žiaden nie je sám o sebe rozhodujúci.

(7) Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu: V správe o pokroku vo vytváraní vnútorného trhu s plynom a elektrickou energiou ([6]), ďalej len „správa za rok 2005“, Komisia uviedla, že „mnohé vnútroštátne trhy vykazujú vysoký stupeň koncentrácie priemyslu, ktorá bráni rozvoju efektívnej hospodárskej súťaže“ ([7]). Preto uvažovala, že pokiaľ ide o výrobu elektrickej energie, „jedným z ukazovateľov stupňa hospodárskej súťaže na vnútroštátnych trhoch je celkový podiel troch najväčších výrobcov na trhu“ ([8]). Podľa „technickej prílohy“ ([9]) je celkový trhový podiel troch najväčších výrobcov na severskom trhu 40 % ([10]), čo je dostatočne nízka úroveň. Pokiaľ ide o územie Fínska, celkový trhový podiel troch najväčších výrobcov je samozrejme vyšší ([11]). Avšak obdobia, v ktorých je fínsky trh izolovaný, sú obmedzené ([12]). Z toho dôvodu existuje v dôležitých častiach roku konkurenčný tlak vyplývajúci z možnosti získať elektrickú energiu z oblastí mimo územia Fínska, ktorý je o to vyšší, keďže sa neplatia žiadne poplatky za prenos medzi severskými krajinami. Dočasný charakter preťažení zabraňuje investíciám v rámci územia Fínska bez toho, aby sa zohľadnili iní výrobcovia v severských krajinách. Tieto faktory by preto mali slúžiť ako ukazovatele priameho vystavenia sa konkurencii pre výrobný trh, či už v súvislosti s vnútroštátnym fínskym trhom, alebo vznikajúcim regionálnym trhom.

(8) Stupne koncentrácie a likvidity sú tiež spoľahlivé ukazovatele konkurencie na veľkoobchodnom trhu s elektrickou energiou. Trhový podiel spoločnosti Nord Pool Spot AS – dobrovoľnej severskej energetickej burzy uvedenej v odôvodnení 3 – predstavoval v roku 2004 v severských krajinách ([13]) výšku 42 % fyzických

([4]) Zodpovedá to zisteniam predbežnej správy sektorového prieskumu v konkurencii na trhu s plynom a elektrickou energiou (ďalej len „predbežná správa“), príloha B, s. 197, v ktorej sa zistilo, že frekvencia preťaženia spojenia Švédsko – Fínsko bola počas prvých ôsmich mesiacov roku 2005 rádovo 8 %.

([5]) Rádovo približne 28 % dopytu v čase špičky.

([6]) KOM(2005) 568, konečné znenie.

([7]) Správa za rok 2005, s. 2.

([8]) Správa za rok 2005, s. 7.

([9]) Pracovný dokument útvarov Komisie, technická príloha k správe za rok 2005, SEK(2005) 1448.

([10]) Technická príloha, s. 44, tabuľka 4.1.

([11]) Podľa predbežnej správy, príloha C, s. 201, bol celkový podiel v roku 2004 vo výške 73,6 %.

([12]) Do výšky 9,3 % obdobia v roku 2005, pozri odôvodnenie 3.

([13]) Technická príloha, s. 124.

dodávok. Pokiaľ ide o regionálny trh, dosahuje uspokojivú úroveň. Konkurenčné podmienky vo veľkoobchode s elektrickou energiou sú vo veľkej miere ovplyvnené finančným obchodovaním týkajúcim sa elektrickej energie v oblasti trhu, ktoré z hľadiska objemu prostredníctvom burzy NordPool predstavovali 1,5-krát väčšiu výšku spotreby v severských krajinách ([14]) [a ak sú zahrnuté ďalšie identifikované transakcie, napr. mimoburzový trh (OTC) alebo priamy predaj, je to viac než 4-krát vyššia výška spotreby ([15])]. Podľa záverov uvedených v technickej prílohe ([16]) sa uvedená miera likvidity môže považovať za uspokojivú, t. j. je ukazovateľom dobre fungujúceho a konkurencieschopného regionálneho trhu. Ako už bolo uvedené, konkurenčnú situáciu je taktiež potrebné preveriť, pretože sa vzťahuje len na územie Fínska. Najskôr je potrebné znovu zdôrazniť, že uvedené problémy nie sú trvalé, ale dočasné. Z toho dôvodu existuje trvalý konkurenčný tlak vyplývajúci z možnosti získať elektrickú energiu z oblastí mimo územia Fínska, ktorý je o to vyšší, keďže sa neplatia žiadne poplatky za prenos medzi severskými krajinami. Ďalej veľkoobchodné ceny týkajúce sa elektrickej energie vo Fínsku stanovuje spoločnosť Nordpool. Tieto faktory by preto mali slúžiť ako ukazovatele priameho vystavenia sa konkurencii pre veľkoobchodný trh, či už v súvislosti s vnútroštátnym fínskym trhom, alebo vznikajúcim regionálnym trhom.

(9) Pri zohľadnení veľkosti krajiny je počet hospodárskych subjektov na maloobchodnom trhu pomerne vysoký (viac ako 60, mnohé z nich ponúkajú svoje služby celonárodne), ako aj počet spoločností s trhovým podielom vyšším ako 5 %. Podľa najaktuálnejších dostupných informácií je celkový podiel trhu troch najväčších spoločností hľadiska dodávok pre malé a stredné podniky, ako aj pre veľmi malých komerčných zákazníkov a domácnosti na dostatočne nízkej úrovni vo výške 35 – 40 % ([17]). Z tohto dôvodu by sa uvedené faktory mali považovať za ukazovatele priameho vystavenia sa konkurencii.

(10) Za ukazovatele by sa mali považovať aj mechanizmy vyrovnávacích trhov, nielen z hľadiska výroby, ale aj z hľadiska veľkoobchodných a maloobchodných trhov. V skutočnosti „akýkoľvek účastník trhu, ktorého výrobný profil nezodpovedá charakteristikám svojich zákazníkov, môže pociťovať rozdiel medzi cenou, za ktorú prevádzkovateľ prenosovej sústavy (PPS) predá vyrovnávaciu energiu, a cenou, za ktorú kúpi späť nadbytočnú výrobu. Tieto ceny môžu byť stanovené pre PPS priamo regulátorom; alebo prípadne sa bude využívať trhový mechanizmus, v ktorom cena bude určená ponukami iných výrobcov s cieľom regulovať ich výrobu smerom nahor alebo smerom nadol… Vážny problém pre malých účastníkov trhu vzniká vtedy, ak existuje riziko veľkého rozpätia medzi nákupnou cenou od PPS a predajnou cenou. Stáva sa to vo viacerých členských štátoch a pravdepodobne to poškodzuje rozvoj konkurencie. Veľké rozpätie môže byť prejavom nedostatočnej miery konkurencie na vyrovnávacom trhu, na ktorom môže dominovať len jeden alebo dvaja výrobcovia. Takéto problémy sú ešte horšie tam, kde používatelia siete nie sú schopní prispôsobiť svoje postavenie v reálnom čase“ ([18]). V oblasti severských krajín existuje integrovaný vyrovnávací trh zásobujúci vyrovnávacou elektrickou energiou a jeho hlavné črty (tvorba trhových cien, hodinová uzávierka a malé rozpätie) by sa mali považovať za ukazovatele priameho vystavenia konkurencii.

(11) Vzhľadom na charakteristiky príslušného produktu (elektrická energia) a nedostatok alebo nedostupnosť vhodných náhradných výrobkov alebo služieb má cenová konkurencia a tvorba cien väčší význam pri hodnotení stavu konkurencie na trhu s elektrickou energiou. Počet zákazníkov, ktorí prechádzajú k inému dodávateľovi, je ukazovateľom skutočnej cenovej konkurencie a takto nepriamo „prirodzeným ukazovateľom účinnosti konkurencie. Ak iba málo zákazníkov prechádza k inému dodávateľovi, je to pravdepodobne problém fungovania trhu, aj keď by sa nemali ignorovať výhody vyplývajúce z možnosti opätovného vyjednávania s už existujúcim dodávateľom“ ([19]). Okrem toho, „existencia regulovaných cien pre konečného odberateľa je jasným kľúčovým faktorom správania sa zákazníka… Hoci ponechanie kontrol môže byť odôvodnené v prechodnom období, s blížiacou sa potrebou investovania budú spôsobovať čoraz väčšie narušenia“ ([20]).

(12) Vo Fínsku je stupeň prechodu k inému dodávateľovi pre tieto tri kategórie odberateľov – veľkí a veľmi veľkí priemyselní odberatelia, malí a stredne veľkí priemyselní a obchodní odberatelia a veľmi malí obchodní odberatelia a domácnosti – viac ako 75 % pre prvé dve skupiny a 30 % pre poslednú kategóriu ([21]), pričom neexistuje kontrola cien pre konečných odberateľov ([22]), čo znamená, že ceny stanovujú samotné hospodárske subjekty a nemusí ich schvaľovať žiaden orgán na základe ich žiadosti. Situácia vo Fínsku je preto uspokojivá, pokiaľ ide o prechod k inému dodávateľovi a kontrolu cien pre konečného odberateľa, a mala by sa považovať za ukazovateľ priameho vystavenia sa konkurencii.

([14]) Predbežná správa, s. 112.
([15]) Pozri informácie, ktoré poskytli fínske orgány, a technickú prílohu, s. 44, tabuľka 4.1.
([16]) Technická príloha, s. 44–45.
([17]) Fínsky program a technická príloha, s. 45.
([18]) Technická príloha, s. 67–68.
([19]) Správa za rok 2005, s. 9.
([20]) Technická príloha, s. 17.
([21]) Správa za rok 2005, s. 10.
([22]) Technická príloha, s. 124.

(13) Vzhľadom na uvedené ukazovatele a na celkovú situáciu tohto odvetvia vo Fínsku – najmä rozsah, do akého boli siete oddelené od výroby/dodávky, a účinná regulácia prístupu k sieťam –, ktorá vyplýva z informácií predložených Fínskou republikou, zo správy za rok 2005 a jej technickej prílohy, podmienka priameho vystavenia sa konkurencii stanovená v článku 30 ods. 1 smernice 2004/17/ES by sa mala považovať za splnenú v súvislosti s výrobou elektrickej energie vo Fínsku. Ako sa uvádza v odôvodnení 5, ďalšia podmienka voľného prístupu k činnosti sa musí považovať za splnenú. V dôsledku toho by sa smernica 2004/17/ES nemala uplatňovať v prípade, keď obstarávatelia udelia zákazky, ktoré majú zabezpečiť výrobu elektrickej energie alebo jej predaj v týchto geografických oblastiach, a ani v prípade, keď v týchto oblastiach organizujú súťaže návrhov na vykonávanie takejto činnosti.

(14) Toto rozhodnutie je založené na právnej a faktickej situácii z februára 2006, ako sa javí na základe informácií poskytnutých Fínskou republikou, správy za rok 2005 a jej technickej prílohy. Môže byť revidované v prípade, ak by výrazné zmeny v právnej a faktickej situácii znamenali, že by neboli splnené podmienky uplatňovania článku 30 ods. 1 smernice 2004/17/ES.

(15) Opatrenia ustanovené v tomto rozhodnutí sú v súlade so stanoviskom Poradného výboru pre verejné zákazky,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Smernica 2004/17/ES sa neuplatňuje na zákazky udelené obstarávateľmi s cieľom umožniť výrobu elektrickej energie vo Fínsku, okrem Ålandských ostrovov.

Článok 2

Toto rozhodnutie je založené na právnej a faktickej situácii z februára 2006, ako sa javí na základe informácií poskytnutých Fínskou republikou, správy za rok 2005 a jej technickej prílohy. Môže byť revidované v prípade, ak by významné zmeny v právnej a faktickej situácii znamenali, že podmienky na uplatňovanie článku 30 ods. 1 smernice 2004/17/ES už nie sú splnené.

Článok 3

Toto rozhodnutie je určené Fínskej republike.

V Bruseli 19. júna 2006

Za Komisiu

Charlie McCREEVY

člen Komisie